

OSZUSTWA I WYŁUDZENIA TOWARU

11 METOD WERYFIKACJI OFERENTA

Efektom zlecenia przewozu towaru oszustowi jest zazwyczaj bezpowrotna utrata towaru oraz ponoszona przez zlecającego odpowiedzialność za powstałą szkodę.

11 methods of the thenderers verifcarion

It's not too rare to employ the subcontractors on road transport. Existing law imposes on freight forwarders and carriers to due diligence in the selection of subcontractors, the same forces them for their verification. However freight forwarders and carriers have limited the possibility of verification, because the main hotbed of scammers are Hungary, Romania, Bulgaria, Moldova and Slovakia, and swindlers from these countries are now the biggest threat.

Zatrudnianie podwykonawców przy przewozach drogowych towarów jest zjawiskiem dość częstym. Istniejące prawo nakłada na spedytorów i przewoźników obowiązek zachowania należytej staranności przy wyborze podwykonawców, tym samym zmusza do ich weryfikacji. Jednak spedytorzy i przewoźnicy mają ograniczone możliwości weryfikacji, gdyż głównym siedliskiem oszustów są Węgry, Rumunia, Bułgaria, Mołdawia i Słowacja, i to oszuści z tych krajów stanowią dziś największe zagrożenie.

W ich przypadku istniejąca bariera językowa uniemożliwia właściwą ocenę dokumentów i samych oferentów. Efektom zlecenia przewozu towaru oszustowi jest zazwyczaj bezpowrotna utrata towaru oraz ponoszona przez zlecającego odpowiedzialność za powstałą szkodę. Co zatem musimy wiedzieć i jakie działania podjąć, aby obronić się przed oszustem? Aby prawidłowo ocenić, czy mamy do czynienia z wiarygodnym podwykonawcą czy z oszustem, należy wiedzieć, jakimi metodami posługują się oszuści transportowi, z jakich narzędzi korzystają i jak ich weryfikować. Większość środowiska transportowego niestety nie dysponuje odpowiednią wiedzą pozwalającą na wyeliminowanie ryzyka zlecenia przewozu fałszywemu przewoźni-

Autor artykułu
Jerzy Różyk

jest ekspertem ds. oceny ryzyka
w transporcie i ubezpieczeń transpor-
towych CDS Kancelaria Brokerska
www.cds-odszkodowania.info

kowi. W niniejszej publikacji podam metody umożliwiające na zidentyfikowanie oszusta, atym samym pozwalające na uniknięcie zagrożenia utratą towaru i ponoszenia odpowiedzialności za powstałą szkodę.

METODA 1.

Uzyskanie od oferenta nazwiska pracownika oraz numeru telefonu stacjonarnego do firmy, w imieniu której oferent występuje, i której dokumentami się posługuje.

| Podmiot weryfikowany: oszust

| Skuteczność: bardzo duża

| Komentarz: W przypadku złożenia oferty przez oszusta istnieje duże prawdopodobieństwo, że zrezygnuje on z próby przejęcia zlecenia, gdyż podanie nazwiska oraz właściwego numeru telefonu może spowodować ujawnienie jego zamiarów. Nie należy jednak wykluczać, że oszust poda żądany numer telefonu, jednak może to być numer do osoby biorącej udział w oszustwie. Aby się przed tym ustrzec, należy równolegle stosować Metodę 2.

METODA 2.

Zatelefonowanie na numer ustalony przez siebie w Internecie lub w innych źródłach (rejstry: przedsiębiorców, VAT, wydanych licencji, giełdy transportowe, itp.) i dokonanie weryfikacji osoby składającej ofertę oraz potwierdzenie autentyczności oferty przewozu.

| Podmiot weryfikowany: oszust

| Skuteczność: bardzo duża

| Komentarz: Weryfikacja oferenta za pomocą numeru telefonu stacjonarnego uzyskanego z Internetu jest jedną z głównych metod jego sprawdzenia. Oszuści często zakładają na różnych darmowych stronach internetowych fałszywe wizytówki, podając numer telefonu do osoby biorącej udział w przestępstwie. Często są to numery telefonów z rejonów lub krajów, innych niż właściwy dla siedziby firmy, której dokumentami posługuje się oszust. Dlatego też warunkiem niezbędnym jest upewnienie się przed zatelefonowaniem, że ustalony numer należy do firmy, której dokumenty zostały przedstawione. W tym celu numer telefonu należy potwierdzić na co najmniej trzech niezależnych stronach internetowych.

METODA 3.

Założenie, że firma nie istnieje. Sprawdzenie wiarygodności firmy oferenta w ogólnodostępnych europejskich lub krajowych rejestrach przedsiębiorców, VAT, wydanych licencji oraz na giełdach transportowych.

| Podmiot weryfikowany: oszust

| Skuteczność: bardzo duża

WYBÓR OSZUSTA, JAKO WYKONAWCY USŁUGI TRANSPORTOWEJ, NAJCZĘŚCIEJ WIAŻE SIĘ Z NIEDOŁOŻENIEM NALEŻYTEJ STARANNOŚCI PODCZAS WYBORU WYKONAWCY.

| Komentarz: Oszuści często posługują się dokumentami już nieistniejących firm, co uzasadnia podejmowanie przez spedytatorów działań weryfikujących we wszystkich możliwych źródłach (europejski rejestr VAT, rejstry przedsiębiorców, rejstry wydanych licencji, krajowe ewidencje działalności gospodarczej, itp.). W takich przypadkach weryfikacja dokumentów pozwala na ujawnienie oszusta.

METODA 4.

Sprawdzenie opinii o firmie oferenta na giełdach transportowych i forach internetowych.

| Podmiot weryfikowany: oszust

| Skuteczność: duża

| Komentarz: W sytuacji, gdy uzyskane informacje potwierdzą, że w przeszłości oszust podsztył się pod tę firmę, może to być przesłanką świadcząca o próbie przejęcia towaru przez tego samego lub innego oszusta.

| Zalecenie: Jeżeli taki oferent nie był wnikliwie zweryfikowany, należy go ponownie zweryfikować według Metod 1 i 2.

METODA 5.

Otrzymanie od oferenta (głównie z krajów południowych) informacji o zmianie numerów rejestracyjnych pojazdów i/lub kierowcy.

| Podmiot weryfikowany: oszust (przesłanka)

| Skuteczność: średnia

| Komentarz: Numery rejestracyjne podawane przez oszustów często wskazują kod rejonu rejestracji inny niż właściwy dla siedziby wskazanej firmy lub nawet inny kraj. Zatem w sytuacji, gdy mamy do czynienia ze splotem kilku okoliczności, np. oferent dzwoni w imieniu określonej firmy, ma wiedzę o frachcie z giełdy, pochodzi z jednego z krajów bałkańskich, należy zweryfikować, czy pojazdy podane przez niego są zarejestrowane na firmę, której dokumentami się posługuje. Numery rejestracyjne pojazdów podawane przez oszustów przy zawieraniu umowy przewozu są często fikcyjne, gdyż w tym czasie nie dysponują oni jeszcze odpowiednim środkiem transportu (nie został jeszcze skradziony). Oszuści często przed załadunkiem zmieniają marki i numery rejestracyjne pojazdów na takie, którymi wówczas dysponują. Taka informacja może być przesłanką świadcząca o próbie przejęcia towaru przez oszusta.

| Zalecenie: Jeżeli taki oferent nie był wnikliwie zweryfikowany należy go ponownie zweryfikować według Metod 1 i 2.

METODA 6.

Stwierdzenie osób różnych narodowości (głównie z krajów południowych) biorących udział w przewozie.

| Podmiot weryfikowany: oszust (przesłanka)

| Skuteczność: średnia

| Komentarz: Oszuści zazwyczaj działają w sposób zorganizowany. W takiej grupie przestępczej często uczestniczą przestępcy różnych narodowości, dokumenty tożsamości oraz język, którymi się posługują, również wskazują na różne kraje. Analizowane przypadki potwierdzają, że większość oszustów działających na obszarze Polski to oszuści z krajów południowych jak: Węgry, Rumunia, Bułgaria, Słowacja i Mołdawia, choć wykorzystywane są również dokumenty z innych krajów takich jak Ukraina, Słowenia, a także Włochy. W ich przypadku spedytorki mają ograniczone możliwości weryfikacji, a bariera językowa często uniemożliwia właściwą ocenę dokumentów i samych oferentów. Taka informacja może być przesłanką świadcząca o próbie przejęcia towaru przez oszusta.

| Zalecenie: W sytuacji, gdy dane kierowcy (imię i nazwisko), otrzymany skan dokumentu tożsamości lub język, którym posługuje się kierowca będą wskazywały na inny kraj pochodzenia aniżeli firma określona w dokumentach, którymi posługuje się oferent, należy go bezwzględnie zweryfikować według Metod 1 i 2.

METODA 7.

Potwierdzenie zgodności kraju i rejonu rejestracji pojazdu z adresem siedziby firmy, której dokumentami oferent się posługuje.

| Podmiot weryfikowany: oszust (przesłanka)

| Skuteczność: mała

| Komentarz: Przewoźnik nie musi być właścicielem pojazdów, którymi wykonuje przewozy. Jednak z uwagi na zagrożenie opisane w Metodzie 5, każdorazowo po otrzymaniu oferty przewozu od podwykonawcy z krajów bałkańskich należy sprawdzić, czy pojazdy podane przez niego są zarejestrowane na firmę, której dokumentami się posługuje.

| Pomocne: <http://www.tablicerejestracyjne.pl/tablice-rejestracyjne>

| Zalecenie: Jeżeli taki oferent nie był wnikliwie zweryfikowany, należy go ponownie zweryfikować według Metod 1, 2 i 5.

Prawo nakłada na spedytatorów i przewoźników obowiązek zachowania należytej staranności przy wyborze podwykonawców, tym samym zmusza ich do weryfikacji podwykonawców.

METODA 8.

Założenie, że firma istnieje. **Sprawdzenie wiarygodności firmy oferenta w ogólnodostępnych europejskich lub krajowych rejestrach przedsiębiorców, VAT, wydanych licencji oraz na giełdach transportowych.**

- | Podmiot weryfikowany: firma, której dokumentami posługuje się oferent / oszust
- | Skuteczność: bardzo duża / bardzo mała
- | Komentarz: Dokumenty otrzymywane od oszustów w większości przypadków są autentyczne, gdyż oszuści najczęściej podszywają się pod istniejące firmy. Weryfikacja danych firmy w odpowiednich rejestrach pozwala na sprawdzenie autentyczności firmy oznaczonej w dokumentach, nie pozwala jednak na ujawnienie oszusta, który posługuje się takimi dokumentami.

METODA 9.

Sprawdzenie zgodności danych na otrzymanych dokumentach i polisie OCP z danymi uzyskanymi w Internecie lub w innych źródłach.

- | Podmiot weryfikowany: firma, której dokumentami posługuje się oferent / oszust
- | Skuteczność: duża / bardzo mała
- | Komentarz: Polisa OCP nie jest głównym, a już na pewno nie jedynym, dokumentem potwierdzającym wiarygodność oferentów i wymagającym weryfikacji. W większości

przypadków polisy OCP są autentyczne, gdyż albo zostały zawarte przez firmy, pod które podszywają się oszuści, albo też zawarte i nawet opłacone przez samych oszustów. Weryfikacja polisy więc w niewielkim stopniu pozwala na ujawnienie oszusta.

METODA 10.

Potwierdzenie autentyczności polisy OCP w zakładzie ubezpieczeń, który ją wystawił.

- | Założenie 1.: polisa jest autentyczna
- | Podmiot weryfikowany: firma, której dokumentami posługuje się oferent / oszust
- | Skuteczność: bardzo duża / bardzo mała
- | Założenie 2.: polisa jest sfalszowana
- | Podmiot weryfikowany: firma, której dokumentami posługuje się oferent / oszust
- | Skuteczność: bardzo duża / duża
- | Komentarz: Należy mieć na uwadze, że oszust może sfalszować polisę jedynie w kilku mniej istotnych elementach, np. limit sumy gwarancyjnej na określone rozszerzenie, zakres ochrony o przewóz określonych towarów, itp. Weryfikacja polisy w zakładzie ubezpieczeń może być zatem dokonana w sposób pobieżny, co nie pozwoli na ujawnienie fałszerstwa. W przypadku, gdy oszust sfalszuje polisę w sposób widoczny (numer polisy, dane ubezpieczającego, itp.), jej weryfikacja w zakładzie ubezpieczeń, który ją wystawił, pozwala na zidentyfikowanie oszusta.

METODA 11.

Zatelefonowanie na podany przez oferenta numer w celu weryfikacji osoby składającej ofertę oraz potwierdzenie autentyczności oferty przewozu.

- | Podmiot weryfikowany: oszust
- | Skuteczność: metoda nieskuteczna
- | Komentarz: Ponieważ oszuści zwykle działają w sposób zorganizowany, może się zdarzyć, że oferent poda żądany numer telefonu. Jeżeli przed wykonaniem połączenia nie sprawdzimy, czy podany numer należy do firmy, której dokumenty zostały przedstawione, od osoby biorącej udział w przestępstwie możemy uzyskać potwierdzenie wiarygodności oferenta.
- | Zalecenie: Przed skontaktowaniem się z podaną osobą lub skorzystaniem z otrzymanego numeru telefonu, należy go potwierdzić na co najmniej trzech niezależnych stronach internetowych, bądź ustalić, do jakiego rejonu przynależy podany numer. W razie wątpliwości należy zastosować inne metody weryfikacji lub odstąpić od zawarcia z oferentem umowy przewozu.

Rażące niedbalstwo

Należy również mieć na uwadze, że wybór oszusta najczęściej wiąże się z rażącym niedbalstwem. Jak potwierdza liczne orzecznictwo, za rażące niedbalstwo może być uznane np. posłużenie się przewoźnikiem, który nie zapewnia należytego wykonania przewozu lub nie gwarantuje wypłaty odszkodowania, bądź też niepodjęcie przez spedytora lub przewoźnika odpowiednich działań weryfikacyjnych, niekierowanie się ograniczonym zaufaniem wobec nowego kontrahenta, jak również bierność przy zatrudnianiu podwykonawcy. Rażące niedbalstwo jest dla ubezpieczycieli najczęstszą przesłanką do odmowy odszkodowań. W przypadku zlecenia przewozu oszustowi, do tej przesłanki zakłady ubezpieczeń dorzucają jeszcze winę umyślną i wydanie towaru osobie nieuprawnionej.

Choć nie jest to łatwe, tego typu ryzyka można ubezpieczyć w zakresie OCP lub OCS. Jednakże takie rozwiązania są rzadkością, a jeśli już są możliwe, zwykle kosztują znacznie więcej niż tanie i mniej wartościowe polisy. Przewoźnicy zatrudniający podwykonawców i spedytory powinni się jednak zaopatrzyć w taką polisę, która będzie chronić również od tego typu ryzyk. Niezależnie od tego należy zawczasu zaopatrzyć siebie i swoich pracowników w stosowną wiedzę, która pozwoli na uniknięcie błędów i zaniedbań przy wyborze podwykonawców, a tym samym również konsekwencji finansowych w związku z powstałymi w ich wyniku szkodami.

Jerzy Różyk